

SIFO

Årsmelding

2009

Direktøren har ordet

Kjøkkenet og samfunnet tur-retur

I 2009 var det 70 år siden SIFO ble etablert under navnet Statens forsøksvirksomhet i husstell, noe som ble markert med et to dagers symposium. I løpet av symposiet ble det rom for refleksjon om forholdet mellom forskning og brukerbehov, praksis og teori – en diskusjon som forøvrig hele den norske instituttsektoren lever med. På hvilken måte bidrar forskningen til en bedre politikk for forbrukerne? Er kravet til brukerbehovene en styrke eller en svakhet for forskningen?

Historisk sett har forholdene mellom disse hensynene blitt oppfattet på ulikt vis. I sine første leveår var instituttet - under ledelse av Bergljot Quiller Werenskjold - tydelig preget av krisestemningen på 30-tallet og de store forbruksbyrdene som ble lagt på husmoren under annen verdenskrigen. I en artikkel om husmødrenes nasjonale ansvar under krigsårene beskriver SIFO-forsker Iselin Theien hvordan Quiller Werenskjold med inspirasjon fra home economics i USA la opp til en praktisk innrettet husstellforskning som omfattet alt fra undersøkelser av næringsinnhold i mat, planer for kjøpsveiledning, husholdningsbudsjettetering, stell av tekstiler til vaskemetoder mv. Og i ettertid kan man i likhet med en av innledderne ved jubileumssymposiet – professor Frank Trentmann - hevde at husstellfaget var avgjørende i utviklingen av en ny forbrukerrolle. Instituttet hadde med utgangspunkt i husholdningen og kjøkkenbenken en viktig rolle i moderniseringen av Norge, i en tid, da forholdet mellom teori og praksis, forskning og samfunnsnytte knapt nok ble problematisert.

Under inspirasjon fra amerikansk forbrukeraktivisme på 60-tallet skjedde det imidlertid en markant dreining i forskningen fra forbrukeropdragende virksomhet til kunnskapsproduksjon som skulle fremme forbrukerrettigheter. Oppmerksomheten ble flyttet fra kjøkkenet til samfunnet, der forskningen skulle begrunne politiske reformer og rettigheter i form av lover, klageordninger, reguleringer. Med dette forsvant noe av forskerblikket på folks praktiske hverdagsliv. I denne sammenhengen ble kjøkkenbenken en triviell arena.

Også forbruksforskningens brukerrelevans kom under press. Reformene i norsk instituttsektor medførte et press i retning av å styrke instituttene akademiske profil i form av dr.grader, internasjonal publisering og teoretisk nybrottsarbeid. Her ble forskningens brukerrelevans oppfattet som et hinder, snarere enn en mulighet, for å heve forskerkompetansen.

De faglige diskusjonene det siste året har snudd disse forestillingene. Forbruksforskningens økte interesse for praksisteori er en årsak. I stedet for å være opptatt av forbrukets mer vidløftige og selvrealiserende sider, rettes det teoretiske søkelyset nå mot folks hverdagsliv, deres vaner og rutiner, i korte trekk "ordinary consumption". Når det gjelder kjøpsatferd har økonomene revurdert sine abstrakte forutsetninger om den snusfornuftige forbruker og blitt mer interessert i hvordan innkjøps situasjonen, den konkrete valgarkitekturen og hylleplassering bidrar til å redigere våre valg. Det forklarer at folk kan gjøre systematisk "dårlige" valg i markedet.

SIFO har allerede grepet disse perspektivene med stort begjær. I det ligger en bevegelse fra det abstrakte til det konkrete, fra det spektakulære til hverdagslivet, og fra strukturer til enkeltmennesket. Teoretisk sett er vi tilbake til kjøps situasjonen, til husarbeidet, renholdet – ja, i korte trekk folks hjemmesfære. Slik sett har kjøkkenbenken og forbrukernes hverdagsliv igjen fått en viktig rolle i SIFOs forskning. Men denne gangen er samfunnet med på lasset.

Arne Dulstrud

Arne Dulstrud

Styrets beretning 2009

Sifos styre har også i 2009 vært involvert i flere sentrale prosesser for instituttet når det gjelder dets strategiske, faglige og finansielle utvikling, herunder økonomistyring. Styret har deltatt i instituttets dialog med Barne- og likestillingsdepartementet bl.a. i avklaringer av grensesnittet institutt og departement.

SIFOs 70-årsjubileum

SIFOs 70-årsjubileum ble en viktig markering av forbruksforskningens rolle i dagens samfunn. SIFOs styre hadde i anledning av at instituttet i 2009 rundet 70 år gleden av å delta i feiringen, men ikke minst å delta i planleggingen av et to dagers seminar med både internasjonale forskere og SIFOs egne forskere. Det overordnede temaet for seminaret var forbruksforskning i et historisk perspektiv. Utfordringer i forbruksforskningen, hva kan sies om dagens forbrukerkultur og verdensøkonomiens påvirkning av forbrukeratferden ble diskutert. Styret er godt fornøyd med det som ble presentert av SIFOs egne forskere i boken *Forbrukernes ansvar* som ble lansert på seminaret. Den viser bredden i SIFOs arbeid og nytteverdien av slik forskning, noe som lover godt for det videre arbeidet ved instituttet.

Økonomistyring

Styret er tilfreds med at instituttet nå har fått på plass en god økonomistyring. Selv om årets resultat ligger under budsjett, bør nok resultatet kunne sies å være akseptabelt. SIFOs utfordring er prosjektframdrift iht. planer, derfor er styret tilfreds med at det jobbes aktivt med å få etablert gode rutiner og verktøy i forhold til dette.

Publisering

SIFO har hatt en utfordring når det gjelder meritterende publisering. Oversikter viser en positiv utvikling de siste årene, med

et økende antall artikler i tidsskrift med fagfellevurdering (referee) og et høyt antall bokartikler i 2009. Målsettingen for publisering ble ikke nådd i 2009, men en positiv utvikling og instituttets initiativ for styrking av publisering gjør at styret har tillit til at SIFO ganske raskt når sine publiseringsmål.

Prosjektinnhenting

Med en relativt uforandret basisfinansiering har SIFOs styre ønsket en økning av den eksterne finansieringen ved SIFO og har derfor fulgt instituttets søknadsarbeid ganske tett. SIFO deltok i 2009 i over 40 ulike søknadsprosesser og har fått gjennomslag for 19 små og store prosjekter. Dette gjennomslaget oppfattes som tilfredsstillende, og styret er særlig tilfreds med at andelen Forskningsråd- finansierte prosjekter er nær fordoblet på fire år. Dette er resultatet av en bevisst politikk med tanke på å styrke kompetansen. Høye ambisjoner når det gjelder eksternfinansiering og prosjektakkvisisjon - og dermed økt omsetning - er i tråd med styrets føringer.

Forskerkompetanse

Styret er godt fornøyd med SIFOs satsing på kompetanseoppbygging. Foruten en økning i antallet forskerårsverk, har instituttet i 2009 flere forskere med dr.grad enn tidligere år. Offisielle statistikker viser at SIFO nå er blant de fire samfunnsvitenskapelige instituttene i Norge som scorer høyest når det gjelder andel forskere med dr.grad (forskere med doktorgrad/antall forskerårsverk). Et høyt antall (11) doktorgradsprosjekter på et stort faglig og tematisk spenningsfelt markerer en betydelig kompetansesatsing fra instituttets side.

Samarbeid

Styret er tilfreds med at SIFO har styrket sin kontakt med universitets- og høgskolesektoren så vel gjennom søknads- og prosjektarbeid som ved å knytte til seg universitetsforskere i bistillinger (20 prosent).

Dette er SIFO

Statens institutt for forbruksforskning (SIFO) er et statlig forvaltningsorgan med særskilte fullmakter underlagt Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD). SIFOs styre på sju medlemmer oppnevnes av BLD og består av representanter fra forskningsmiljøer, forbrukerinstusjoner og SIFOs ansatte. SIFO finansieres gjennom en statlig grunnbevilgning og ved prosjektinntekter. Instituttet har en fri og uavhengig stilling i forsknings- og testfaglige spørsmål og utfører oppdrag for organisasjoner, offentlige myndigheter og næringsliv.

Formål

SIFO skal være et ledende fagmiljø med formål å drive forskning, utredning og testvirksomhet ut fra hensynet til forbrukernes stilling og rolle i samfunnet.

Gjennom forskning og testvirksomhet skal SIFO legge grunnlaget for å utrede viktige forbrukerproblemer og konsekvenser av blant annet offentlige tiltak og markedets tilbud. Forbruksforskningen skal benyttes som grunnlag for å nå forbrukerpolitiske mål for å ivareta forbrukernes behov.

Kompetanse

Instituttet har ca. 55 ansatte med en faglig stab som har bakgrunn i samfunnsvitenskap og i naturvitenskap/teknologi. I 2009 ble det gjennomført en reorganisering av den faglige virksomheten, slik at faggruppene ble inndelt fra og med dette året er slik:

- Forbrukerpolitikk og -økonomi
- Forbrukskultur
- Teknologi og miljø (herunder produkttesting)

I 2009 var i alt 11 forskere i gang med doktorgradsarbeid, fem av dem ansatt som stipendiater. Dette markerer en betydelig kompetansesatsing fra instituttets side.

70-årsjubileum

2009 var et jubileumsår for SIFO. I 1939 startet Statens forsøksvirksomhet i husstell sin virksomhet i tilknytning til Statens lærerindeskole i husstell på Stabekk. I 1974 skiftet institusjonen navn, og forbruksforskning i et langt bredere perspektiv ble SIFOs fagfelt. Jubileet ble markert med en bokutgivelse, en jubileumsmiddag og et to-dagers seminar, *Forbruksforskning i tiden*, som ble høytidelig åpnet av statsråd Audun Lysbakken. Gjesteforelesere fra inn- og utland samt instituttets egne forskere bidro til at det ble to intensivt lærerrike og

underholdende dager, der forbruksforskningens utvikling og dens betydning i dagens sammensatte virkelighet ble presentert og diskutert.

Faglig publisering og formidling

Et viktig mål for SIFO er å øke artikkelpubliseringen. I 2009 var antall tidsskriftsartikler med fagfelle vurdering (referee) 15, mot 14 i 2008. Antall artikler i bøker lå i 2009 på 21, mot fire i 2008 – altså en betydelig økning når vi sammenligner de to årene. Det har selvfølgelig sammenheng med at mange av SIFOs forskere var bidragsyttere i boken *Forbrukerens ansvar* som ble publisert i tilknytning til instituttets 70-årsjubileum.

Flere av SIFOs forskere har undervist og forelest ved universiteter og høyskoler. Videre er det drevet veiledningen av hovedfags- og mastergradsstudenter, både for de fire studentene som har hatt arbeidsplass på SIFO og for studenter med arbeidsplass utenfor SIFO.

Forbruksforskning i mediene

I 2009 kunne SIFO måle 2114 medietreff i avis, tv og radio. En stor del av medietreffene gjennom hele året dreier seg om SIFOs Standardbudsjett. Forskningsresultater fra SIFO-rapporter som *Husholdningenes tidlige reaksjoner på finanskrisen* (2008) og *Mat i farten* har fått stor mediedekning. Funn fra andre prosjekter er også gitt oppmerksomhet i mediene, som for eksempel interesse for lokalmat, innvandrerkvinner handlevaner og risiko for mobilstråling. SIFO-forskerne blir også aktivt benyttet som kilde for å belyse ulike forbrukssaker.

I forbindelse med SIFOs 70-årsjubileum ble det produsert en programserie på 10 episoder om SIFOs rike historie i programposten Norgesglasset i NRK, P1. Her ble flere av instituttets forskere intervjuet om dets tidlige virke med linjer til dagens forskning.

Sosiale medier

SIFO startet i 2009 så smått med å bruke sosiale medier i formidling av forskning. Dette er en ny og viktig kanal i den daglige kontakten med journalister og redaksjoner. Den gir også en mulighet til å få direkte kontakt med myndigheter og beslutningstakere. Videre gir sosiale medier mulighet for aktiv videreformidling av tidsskriftsartikler og kronikker til en stor gruppe lesere, ved at SIFO selv fungerer som distributør av forskningsresultater. SIFO skal i 2010 prøve

ut hvilke mulighetene sosiale medier gir innen forskningsformidlingen.

Likestilling 2009

SIFO er opptatt av at instituttets ansatte skal ha høy og relevant kompetanse, uavhengig av kjønn. SIFO benytter derfor kjønnsnøytrale annonser ved stillingsutlysninger. Instituttets kvinneandel er høy, både på ledernivå og blant de øvrige ansatte. I 2009 hadde styret en fordeling på fire kvinner (inkludert styreleder) og tre menn. Det blir tatt hensyn til kjønnsbalansen ved nominasjon av styrekandidater og ved oppnevning av personer til råd og utvalg ved instituttet.

Fordeling på		kvinner	menn
alle ansatte	administrasjon	6	3
	fag	30	16
på ledernivå	leder/mellomleder	3	3
gj.snittlig lønnstrinn	leder/mellomleder	67,3	75,7
	administrasjon	50,4	59
	fag	54,6	59,5

Regnskap

Resultatregnskap

	2009	2008
Driftsinntekter og driftskostnader		
Basisbevilgning fra BLD	25.660.000	25.010.000
Eksterne prosjekt/opdrag	16.636.320	14.877.450
Regnskapsmessige periodiseringer		1.304.000
Sum driftsinntekter	42.296.320	41.191.450
Lønnskostnader	29.248.727	26.312.209
Andre driftskostnader	7.364.154	8.495.379
Leiekostnader	6.271.234	5.087.642
Sum driftskostnader	42.884.115	39.895.231
Driftsresultat	-587.795	1.296.219
Finansinntekter og finanskostnader		
Andre finansinntekter	576.709	241
Andre finanskostnader	-6.469	-803
Netto finansresultat	570.240	-562
Årsresultat	-17.555	1.295.657

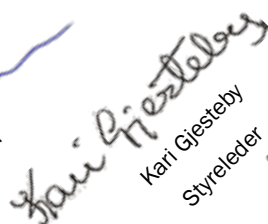
Balanse pr. 31. desember

	2009	2008
Eiendeler		
Omløpsmidler		
Fordringer		
Kundefordringer	2.957.96	3.442.523
Forskuddsbetaling til leverandør	-92	51.550
Andre fordringer	67.535	29.408
Prosjekter i arbeid	1.013.084	
Sum fordringer	3.025.339	4.536.565
Bankinnskudd og kontanter	12.230.334	10.547.536
Sum omløpsmidler	15.255.674	15.084.101
Sum eiendeler	15.255.674	15.084.101
	2009	2008
Egenkapital og gjeld		
Investeringsfond	1.885.692	1.885.692
Egenkapital	4.389.582	4.407.138
Sum egenkapital	6.275.275	6.292.830
Gjeld		
Kortsiktig gjeld		
Leverandørgjeld	159.543	961.028
Skyldig offentlige avgifter	973.252	866.138
Forskningsforpliktelse		2.093.117
Prosjekter	3.822.515	
Skyldig lønn og feriepenger	2.748.495	2.589.442
Skyldig merverdiavgift	226.075	164.326
Annen kortsiktig gjeld	433.088	1.529.637
Skyldig AGA/Gruppelivsforsikring	617.432	586.336
Sum kortsiktig gjeld	8.980.399	8.791.271
Sum gjeld	8.980.399	8.791.271
Sum gjeld og egenkapital	15.255.674	15.084.101

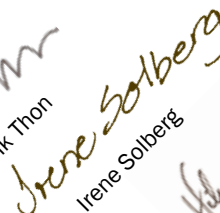

Mari Rysst

Harald Throne-Holst

Åse Wrålsen

Kari Gjestebø
Styreleder

Bjørn Erik Thon

Irene Solberg

Hilmar Rommetveit

Forbrukerpolitikk og -økonomi

Hovedområder

- **Matmarked og -politikk**
- **Finansielle tjenester**
- **Standardbudsjett og velferd**
- **Regulering av forbruk**
- **Forbrukerpolitikk og opinion**

Bakgrunn

Innenfor forskningsgruppa Forbrukerøkonomi og -politikk er arbeidet i hovedsak rettet inn mot hvordan marked og politiske tiltak påvirker forbruket, samt hvordan forbrukerne reagerer på denne typen styring. Det kan være styring som skal ivareta forbrukernes velferd, men også prosesser som går på tvers av folks ønsker og behov. Sentrale temaer er husholdsøkonomi og mat, men også andre temaområder berøres. Flere prosjekter er rettet inn mot forvaltningens og forbrukerorganisasjonenes langsiktige behov, slik som Standardbudsjettet, SIFO-surveyen, barn og kommersialisering og pris og konkurranse. Andre prosjekter er forskerinitierte, om forbrukertillit og makt, markedsbaserte reguleringssystemer, finansielle tjenester mv. Gruppa har også en rekke mindre oppdrag innenfor disse områdene.

Høydepunkter

Regulering av matforbruket

Unni Kjærnes forsvarte i 2009 sin PhD-avhandling *Regulating food consumption : studies of variation and change in Europe* ved Sosiologisk institutt, Helsingfors universitet. Avhandlingen undersøker forholdet mellom endrede marked/stat-relasjoner på den ene siden og den rolle vanlige folk har som forbrukere og samfunnsborgere på den andre. Konkret handler den om endringer i regulering av matforbruk og betydningen av forbrukertillit i Norge sammenlignet med andre europeiske land. Den bygger på historiske studier i Norge samt en komparativ europeisk undersøkelse. Fra å være beskyttet av en paternalistisk velferdsstat ser det ut som folk nå får stor frihet og stort ansvar som forbrukere, samtidig som oppmerksomheten er dreid fra forholdet til staten og over mot markedsbaserte relasjoner. Mange har påstått at disse endringene følges av fragmentering og individualisering, noe som leder til tap av trygghet og økt mistillit hos forbrukerne. Men empiriske studier bekrefter ikke uten

videre en slik utvikling. Mistilliten øker ikke alle steder, og selv om det foregår endringer i samfunnsmessig fordeling av ansvar for matsikkerhet, etikk osv., så spiller staten fortsatt en aktiv rolle.

Konsulent for Verdensbanken

SIFO-forsker Christian Poppe ble i 2009 engasjert som konsulent for Verdensbanken på et treårig prosjekt om finansiell dugelighet (*Financial Capability*) i den 2. og 3. verden ('low and middle income countries'). Utgangspunktet for prosjektet er en bred studie utført av Elaine Kempson og hennes kolleger ved Personal Finance Research Centre, universitetet i Bristol. Her ble finansiell dugelighet definert som et spørsmål om pengestyring, fremtidsplanlegging, økonomiske valg og informasjonsinnhenting. Vel så viktig som arbeidet med selve begrepet er metodologien som ble anvendt. Kort fortalt har man her gått veien om et større antall fokusgruppeintervjuer og kvalitative dybdeintervjuer for å få en forståelse av hva folk flest forbinder med begrepet, for deretter å utvikle et omfattende kvantitativt spørreskjema for å måle finansiell dugelighet i den engelske befolkningen. Den samme framgangsmåten skal i prinsippet brukes i Verdensbankens prosjekt. Men siden det er stor forskjell på nasjonale kontekster mellom velutviklede og mindre utviklede markedsøkonomier, må den engelske tilnærmingen justeres og tilpasses. Til å bistå dette arbeidet, er det nedsatt en ekspertgruppe på seks medlemmer fra bl.a. England, Nederland, Russland og altså, Norge. Gruppen ledes av Elaine Kempson. I 2010 skal det gjennomføres fokusgruppeintervjuer og kvalitative dybdeintervjuer i 6-8 land i Sør-Amerika, Afrika og Asia. De kvantitative, nasjonale spørreundersøkelsene skal gjennomføres i løpet av 2011. Prosjektet avsluttes ved utgangen av 2012.

Prosjekter i 2009

- 21-2009-28 Tillit til kjøtt
- 11-2009-27 ID-tyveri
- 21-2009-26 Tobakk
- 21-2009-23 Evaluering av interkommunale prosjekter om utenrettslig økonomisk rådgivning og gjeldsrådgivning
- 21-2009-22 Gjeldstelefonen
- 11-2009-08 Etter gjeldsordningen
- 11-2009-05 Obesity governance
- 11-2009-04 Regulering
- 11-2009-03 Økokalv
- 11-2008-06 Finansiell inklusjon
- 11-2007-06 Quality labelling and consumer responses in the Norwegian food sector
- 11-2006-36 Pris og konkurranse
- 11-2006-27 Sauens velferd
- 11-2006-20 Risiko og kommersialisering
- 11-2005-35 Welfare Quality
- 11-2004-45 SIFO-survey
- 11-2004-29 Standardbudsjett

Forbrukskultur

Hovedområder

- **Digitale medier og forbruk**
- **Matkultur og spisevaner**
- **Pengespill**
- **Migrasjon, etnisitet og forbruk**

Bakgrunn

Forbruk er et felt der mennesker, foruten å anskaffe nyttige ting, uttrykker holdninger, preferanser, tilhørighet, verdier og smak. Derfor har forbruksforskning betydning langt ut over det økonomiske feltet. Forbrukskultur finnes i spennet mellom forbruksvaner, sosial arv, rutiner og rasjonelle valg, og det er viktig å studere forbruk som et komplekst handlingsfelt som formes av ulike praksiser. Forbrukspraksis er preget av kulturelle vaner og verdier, og i studiet av forbrukere og forbruk ser vi på alle de prosesser som leder fram til forbrukerens anskaffelse og bruk av produkter, og på forbrukspraksisens kulturelle og strukturelle rammer. Vi forstår forbrukerrollen som situasjonsbetinget og forbrukskultur som den spesifikt historiske, geografiske og politiske rammen forbrukeren handler innenfor. For å kunne forklare og studere forbrukskultur kombinerer vi kvantitative og kvalitative tilnærminger, med spesielt søkelys på forbruk i gitte praktiske og diskursive situasjoner.

Høydepunkter

Nasjonalt og internasjonalt samarbeid

Mange betydningsfulle prosjekter var allerede i gang ved inngangen til 2009, spesielt innen områdene mat og IKT. Brukerprosjektet *Mat i farten*, en studie hvor næringslivet er sterkt involvert, ønsker å få tak i kritiske forbruksaspekter knyttet til det voksende norske hurtigmatmarkedet. Det prosjektet kan sees i sammenheng med prosjektet *Nordic Young Health* i regi av Nordisk innovasjonssenter (NICe), et samarbeid mellom myndigheter, forskere og næringslivet. Målet er å vise vei til et sunnere utvalg av mat for ungdommer. Flere prosjekter fra Norges forskningsråd, som *Organic health* og *Young food*, knytter vår kompetanse på matområdet til europeiske prosjekter fra EUs 6te rammeprogram, for eksempel EuroMARC, DIALREL eller iPOPY.

Nye prosjekter i 2009

I 2009 ble det satt i gang to nye IKT-prosjekter. *Gendering ICT in everyday life* er et nordisk prosjekt som ser på diskurser og praksiser i forhold til kjønn og IKT, mens en ny studie finansiert av Rådet for anvendt medieforskning tar for seg *Medie- og teknologibruk blant ikke-vestlige innvandrere i Norge*, med parabolens betydning som case study. Prosjektet *Barn og unge som forbrukere av kommersielle digitale medietilbud* ble igangsatt på oppdrag fra Barne- og likestillingsdepartementet, og søkelyset rettes særlig mot barns bruk av Habbo.no. Gruppens nye satsingsområde, Migrasjon, etnisitet og forbruk, er satt i gang. Ambisjonen er å inkludere problemstillinger som særlig angår migranter og mennesker med minoritetsbakgrunn i SIFOs forskning. Området omfatter blant annet studier av inkluderings- og ekskluderingsprosesser i en bydel i Oslo, et samarbeid med CULCOM ved Universitetet i Oslo, med henholdsvis et doktorgradsprosjekt og et post.doc- prosjekt som på ulike måter ser på inkludering og ekskludering knyttet til forbruk. I 2009 ble det også gjennomført et kortvarig prosjekt om norske forbrukeres forståelse av og kunnskap om advarselsmerking på matvarer. *Nordic Food Culture*, et nettverksprosjekt i samarbeid med Danmark, Sverige, Finland og Island, ble også igangsatt i 2009.

Variert formidling

I 2009 fikk flere av gruppens forskere publisert artikler i velrenommerte internasjonale tidsskrift og i bøker med red., noe som bidrar til å styrke instituttets internasjonale forskningsprofil. På hjemmebane lanserte SIFO *Forbrukerens ansvar*, en bok der forbrukskulturgruppen bidrar med kapitler om så ulike emner som etisk forbruk, unge kvinners forbruk, klær og normer, PC-spill og matdiskurser. I tillegg til skriftlig publisering holdt medarbeidere i gruppen over 50 foredrag både i Norge og i utlandet, samt forelesninger på universiteter og høyskoler. Populærformidling er også en av gruppens sterke sider, og 2009 var preget av mange kronikker (om pengespill, forbruk, idrett, økologisk mat eller mobiltelefon) og en rekke avisartikler, intervjuer og deltagelse i TV-programmer.

Prosjekter i 2009

- 21-2009-25 Advarselsmerking av matvarer
- 11-2009-24 Nordic food culture
- 11-2009-21 Inclusion and exclusion in the suburb
- 11-2009-18 Barn og unge som forbrukere av kommersielle digitale medietilbud (case: Habbo)
- 11-2009-09 Parabolens betydning for identifisering og tilhørighet i Norge
- 11-2009-07 Gendering ICT in everyday life
- 11-2009-06 Migrasjon, forbruk, etnisitet
- 11-2009-01 Nordic YoungHealth
- 21-2008-17 Sunnhetsmerking
- 21-2008-16 Sportsprodukter
- 21-2008-08 Mat i farten
- 11-2008-07 ICREFH
- 11-2007-16 iPOPY (innovative Public Organic food Procurement for Youth)
- 11-2007-15 FoBo (Food and Body in everyday life)
- 11-2007-07 DIALREL (Encouraging Dialogue on Issues of Religious Slaughter)
- 11-2007-05 EuroMARC (European Mountain Agrofood Products, Retailing and Consumers)
- 11-2006-48 Organic health
- 11-2006-41 Young food
- 11-2006-16 Digitale medier og forbruk

Teknologi og miljø

Hovedområder

- **Forbrukernes valg og vaner**
- **Forbruk og miljø**
- **Kroppsrelatert forbruk**
- **Produkttesting**

Bakgrunn

Økt forståelse for produkters plass i forbrukskulturen og deres innvirkning på miljøet er viktige mål for gruppens arbeid. Forholdet mellom teknologi og samfunn og ulike innfallsvinkler til studier av materiell kultur står dermed sentralt. For tiden arbeider vi særlig med de miljøutfordringer fritidsforbruket og energibruken i husholdet skaper. Sammenhengen mellom tempoet i forbruket - og dermed avfallsproduksjon og miljøbelastning - og forbrukernes praksis og forståelse av forbruk blir studert.

Andre viktige arbeidsoppgaver innen gruppen Teknologi og miljø er problemstillinger knyttet til klær, tekstiler og husarbeid. Innfallsvinklene til studier av klær spenner fra teknisk testing og kvalitetskontroll til samfunnsvitenskapelige og historiske perspektiv. Den tekniske testingen omfatter også husholdsapparater og husholdskjemikalier. Gruppens styrke ligger i en faglig og metodisk bredde som rettes mot det å forstå dagliglivets praksiser og måten tingene inngår i disse.

Høydepunkter

I 2009 ble det igangsatt et brukerstyrt innovasjonsprosjekt (BIP) i regi av Norges forskningsråd. Dette er første gang SIFO er engasjert i denne typen prosjekter. I pro-

sjektet *Uni-Form: Arbeidsbekledning for kvinner i mannsdominerte yrker* samarbeider SIFO med Helly-Hansen Pro AS, Forsvarets logistikkorganisasjon (Flo) og Arbeidsforskningsinstituttet (AFI). I dette prosjektet søker vi å utvikle nye og bedre klær for kvinner i mannsdominerte yrker. Forholdet mellom kjønn og profesjonalitet står sentralt. For SIFO representerer prosjektet en ny måte å samarbeide med næringslivet på og gir oss anledning til å prøve ut nye metoder for å studere forbrukets materielle sider. Begge vinklinger har stor overføringsverdi inn i nye prosjekter.

Nanoteknologi har stått sentralt i flere av gruppens prosjekter. I 2009 ble et EU-finansiert prosjekt avsluttet, og et prosjekt under NFRs program Etiske, rettslige og samfunnsmessige aspekter ved nye teknologier (ELSA) startet opp: *Deliberative processes – increased citizenship or a treat to democracy? : A synthesis of recent research within nano-technology*. Erfaringer fra flere av prosjektene samles og utdypes i et internt finansiert doktorgradsarbeid som ble igangsatt i 2009, med søkelys på forholdet mellom nanoteknologi og risiko. Stipendiat Throne-Holst er vararepresentant i programstyret for NFR-programmet Nanoteknologi og nye materialer (NANOMAT). Arbeidet med tematikken – forholdet mellom denne nye teknologien, ansvar, risiko og politiske og demokratiske utfordringer – har resultert i flere publikasjoner i viktige internasjonale tidsskrift, i tillegg til foredrag og mer allmenn formidling. I arbeidet med nanoteknologi har gruppens forskere vist sin evne til å arbeide tverrfaglig og til god formidling mot svært ulike mottakere.

Prosjekter i 2009

- 11-2009-20 Aesthetic Ideals
- 11-2009-19 Deliberative processes - increased citizenship or a treat to democracy
- 11-2009-15 Sustainable indicators
- 11-2009-14 CO2-merking av mat
- 11-2009-13 Textile waste
- 11-2009-12 Materiell kultur
- 11-2009-11 Uni-Form
- 11-2008-14 Kjøkkenhygiene
- 11-2008-05 NANO-Plat
- 11-2008-04 Leisure and sustainable development : part of the problem or part of the solution?
- 11-2008-03 Barenergy
- 11-2008-01 Beauty
- 11-2007-04 Large
- 11-2007-03 Recreational consumption as a market for farm based food and tourism businesses
- 11-2006-17 Kroppsrelatert forbruk

Publikasjoner 2009

Artikler i internasjonale tidsskrift med referee

Berg, Lisbet & Mari Teigen (2009). Gendered consumer competences in households with one vs. two adults. *International Journal of Consumer Studies*, 33 (1) 31–41

Brantsæter, Anne Lise, Margaretha Haugen, Svein Ove Samuelsen, Hanne Torjusen, Lill Trogstad, Jan Alexander, Per Magnus & Helle Margrete Meltzer (2009). A dietary pattern characterized by high intake of vegetables, fruits, and vegetable oils is associated with reduced risk of preeclampsia in nulliparous pregnant Norwegian women. *The Journal of Nutrition*, 139 (6) 1162–1168

Dulsrud, Arne & Eivind Jacobsen (2009). In-store marketing as a mode of discipline. *Journal of Consumer Policy*, 32 (3) 203–218

Døving, Runar (2009). Le déjeuner norvégien : Le grand récit de la famille et de la nation. *Ethnologie française*, 39 (2)

Johansson, Barbro, Johanna Mäkelä, Gun Roos, Sandra Hillén, Gitte Laub Hansen, Tine Mark Jensen & Anna Huotilainen (2009). Nordic children's foodscapes : images and reflections. *Food, Culture and Society: An International Journal of Multi-disciplinary Research*, 12 (1) 25–51

Kjørstad, Ingrid (2009). Taming the game : children's constructive use of social and communicative context when playing scary computer games. *Human IT - Journal for Information Technology Studies as a Human Science*, 10 (1) 60-79

Klepp, Ingun Grimstad (2009). Does beauty come from within? : beauty and well-being in Norwegian spas. *Medische Antropologie*, 21 (1) 39–51

Klepp, Ingun Grimstad (2009). Faut-il craindre les couleurs? : normes vestimentaires féminines. *Ethnologie française*, 39 (2) 353–362

Lavik, Randi & Sturla Nordlund (2009). Norway at the border of EU : cross-border shopping and its implications. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*, 26 (2) 205–231

Slette-meås, Dag (2009). RFID - the "next step" in consumer-product relations or Orwellian nightmare? : challenges for research and policy. *Journal of Consumer Policy*, 32 (3) 219–244

Stamsø, Mary-Ann (2009). Housing and

the Welfare State in Norway. *Scandinavian political studies*, 32 (2) 195–220

Strandbakken, Pål (2009). Sociology fools the technician? : product durability and social constraints to eco-efficiency for refrigerators and freezers. *International Journal of Consumer Studies*, 33 (2) 146–150

Terragni, Laura, Hanne Torjusen & Gunnar Vittersø (2009). The dynamics of alternative food consumption : contexts, opportunities and transformations. *Anthropology of Food* (S5)

Theien, Iselin (2009). Food rationing during World War two : a special case of sustainable consumption? *Anthropology of food* (S5)

Throne-Holst, Harald & Pål Strandbakken (2009). "Nobody told me I was a nano-consumer" : how nanotechnologies might challenge the notion of consumer rights. *Journal of Consumer Policy*, 32 (4) 393 - 402

Bokanmeldelser

Amilien, Virginie (2009). Compte rendu de lectures Liv Emma Thorsen: Det fleksible kjønn – la flexibilité féminine, Oslo, Universitetsforlaget, 1993, et Runar Døving: Rype med lettøl. En antropologi fra Norge – Perdrix et bière sans alcool. Une anthropologie de la Norvège. Oslo, Pax Forlag, 2003. *Ethnologie Française*, XXXIX, 2009, 2, p.364-365

Randles, Sally & Harald Throne-Holst (2009). Nanoethics: the ethical and social implications of nanotechnology. Edited by Fritz Allhoff, Patrick Lin, James Moor and John Weckert. Book review, *R&D Management*, 39 (1) 109–110

Antatt

Berg, Lisbet, Dag Slette-meås & Harald Throne-Holst. Mobile phones, risk and the EMF uncertainty problem : where do consumers place their trust? *International Journal of Consumer Studies*

Borgeraas, Elling & Espen Dahl. Low income and 'poverty lines' in Norway : a comparison of three concepts. *International Journal of Social Welfare* (publisert online 31. august 2009)

Brusdal, Ragnhild & Lisbet Berg. Are parents gender neutral when financing their children's consumption? *International Journal of Consumer Studies* (publisert online 5. januar 2009)

Bugge, Annechen. Young people's school foodstyle - naughty or nice? *Young. Nordic Journal of Youth Research*

Bugge, Annechen & Randi Lavik. Eating out : a multifaceted activity in contemporary Norway. *Food, Culture & Society*

Rysst, Mari. Girls, bodies and romance in the light of a presumed "disappearance" of childhood. *Girlhood Studies*

Rysst, Mari. "I am only ten years old!" : how clothing-fashion codes for preteen girls relate to their experience-near conceptualizations of femininities. *Childhood, a journal of global child research*

Stamsø, Mary-Ann. Housing and welfare policy – changing relations? : a cross national comparison. *Housing, Theory and Society*

Artikler i norske tidsskrift med referee

Døving, Runar (2009). Bokessay : Ottar Hellevik: Jakten på den norske lykken. Norsk Monitor 1985-2007. *Sosiologi i dag*, 39 (3) 94–107

Artikler i bøker med red.

Bjerck, Mari, Ingun Grimstad Klepp & Gunnar Vittersø (2009). Fritidsforbruk, frihet og miljøansvar. I Kristin Asdal & Eivind Jacobsen (red.) *Forbrukerens ansvar*, Oslo, Cappelen Akademisk

Bugge, Annechen (2009). Barn og unges matkultur. I Asle Holthe & Britt Unni Wilhelmsen (red.) *Mat og helse i skolen : en fagdidaktisk innføring*, Bergen, Fagbokforlaget

Bugge, Annechen & Kjersti Lillebø (2009). "Fit", ikke fet! : forandringer, forbedring og forvandlingsimperativer. I Kristin Asdal & Eivind Jacobsen (red.) *Forbrukerens ansvar*, Oslo, Cappelen Akademisk

Dulsrud, Arne & Eivind Jacobsen (2009). Valgarkitekturens politiske økonomi : om "choice editing" og den frie viljen. I Kristin Asdal & Eivind Jacobsen (red.) *Forbrukerens ansvar*, Oslo, Cappelen Akademisk

Døving, Runar & Ingun Grimstad Klepp (2009). Avlæring av ansvar : normer og kunnskap om klær i skikk og bruk-bøker. I Kristin Asdal & Eivind Jacobsen (red.) *Forbrukerens ansvar*, Oslo, Cappelen Akademisk

Helle-Valle, Jo (2009). "Si aldri nei til å gå ut med venner fordi du spiller WoW" : om

nettspill, disiplinering og kommunikative kontekster. I Kristin Asdal & Eivind Jacobsen (red.) *Forbrukerens ansvar*, Oslo, Cappelen Akademisk

Jacobsen, Eivind (2009). Matvaresystem og matvaremerking. I Asle Holthe & Britt Unni Wilhelmsen (red.) *Mat og helse i skolen : en fagdidaktisk innføring*, Bergen, Fagbokforlaget

Kjærnes, Unni & Runar Døving (2009). Controlling fat and sugar in the Norwegian Welfare State. I Derek J. Oddy, Peter J. Atkins & Virginie Amilien (red.) *The Rise of Obesity in Europe*, Ashgate

Kjærnes, Unni, Lotte Holm, Jukka Gronow, Johanna Mäkelä & Marianne P. Ekström (2009). The study of Nordic meals : lessons learnt. I Herb L. Meiselman (red.) *Meals in science and practice : interdisciplinary research and business applications*, London, Woodhead

Kjærnes, Unni, Eivind Jacobsen & Randi Lavik (2009). Ansvarlige forbrukervalg som politikk : eksemplet dyrevelferd. I Kristin Asdal & Eivind Jacobsen (red.) *Forbrukerens ansvar*, Oslo, Cappelen Akademisk

Klepp, Ingun Grimstad (2009). Farlige farger og forkleddes klesnormer i Norge. *Teoria Modi: Odejda, Telo, Kultura* (Теория моды: Одежда, Тело, Культура) *Fashion Theory: Dress, Body, Culture* (Russian edition) (13), 101–118

Klepp, Ingun Grimstad (2009). Klær, kropp og velvære : hva vil det si å føle seg velkledd? I Lizette Gradén & Magdalena Petersson McIntyre (red.) *Modets metamorfoser Stockholm*, Carlsons bokforlag

Poppe, Christian (2009). Ansvar for egen gjeld? I Kristin Asdal & Eivind Jacobsen (red.) *Forbrukerens ansvar*, Oslo, Cappelen Akademisk

Poppe, Christian (2009). Fornuftig overforbruk - fins det? I Lars Gorton & Göran Millqvist *Finansiella kriser - betalningssystem och skuldförhållande*, Uppsala, Iustus

Roos, Gun (2009). Food labelling for health in the light of Norwegian nutrition policy. I Derek J. Oddy, Peter J. Atkins & Virginie Amilien (red.) *The Rise of Obesity in Europe*, Ashgate

Storm-Mathisen, Ardis & Ragnhild Brusdal (2009). Fy skam deg! : betraktninger rundt kritikken av unge kvinners forbruk. I Kristin Asdal & Eivind Jacobsen (red.) *Forbrukerens ansvar*, Oslo, Cappelen Akademisk

Strandbakken, Pål, Harald Throne-Holst & Eivind Stø (2009). Nanoprodukter og forbrukerrettigheter. I Kristin Asdal & Eivind Jacobsen (red.) *Forbrukerens ansvar*, Oslo, Cappelen Akademisk

Theien, Iselin (2009). "Vi drøyer rasjonene!"

: husmødrenes ansvar for nasjonens husholdning under andre verdenskrig. I Kristin Asdal & Eivind Jacobsen (red.) *Forbrukerens ansvar*, Oslo, Cappelen Akademisk

Throne-Holst, Harald, Sally Randles, Christian Greiffenhagen, Pål Strandbakken & Eivind Stø (2009). Risk, responsibility, rights and regulation in the value chain of nano-products. I Simone Arnaldi, Andrea Lorenzet, Federica Russo (red.) *Technoscience in progress. Managing the uncertainty of nanotechnology*, Amsterdam, IOS Press

Vramo, Lill Margrethe (2009). "Å bare titte" : forhandling om forpliktelser i en norsk butikk. I Kristin Asdal & Eivind Jacobsen (red.) *Forbrukerens ansvar*, Oslo, Cappelen Akademisk

Antatt

Brusdal, Ragnhild & Ivar Frønes. Children as Consumers. I Gary Melton, Asher Ber- Arie, Judy Cashmore, Gail Goodman & Jan Kampmann (red.) *Handbook of Child Research*, Sage publ.

Helle-Valle, Jo. Language-games, in/dividuals and media uses: what a practice perspective should imply for media studies. I Birgit Bräuchler & John Postill (red.) *Theorising Media and Practice*, London, Berghahn

Jacobsen, Eivind, Hanne Torjusen, Katherine O'Doherty Jensen & Unni Kjærnes. Consumers' conceptions of safety and quality of organic food. I L. Lück & K. Brandt (red.) *Organic Food Production: Safety and Quality Assurance*, Oxford, Blackwell

Kjærnes, Unni. Consumer trust in food under varying social and institutional conditions. I V. Koukoulidou et al. (red.) *Threats to Food and Water Chain Infrastructure*, Springer N

Laitala, Kirsi, Benedicte Hauge & Ingun Grimstad Klepp. "Sizes are arbitrary, you can't trust them" : a study of the relationship between size labeling and actual clothing sizes. *Nordic Fashion Seminar Workshop Anthology*

Rysst, Mari. "Hello, we are only in the fifth grade!" : children's rights, intergenerationality and constructions of gender in public discourses about childhood. I Vebjørng Tingstad & David Buckingham *Children and Consumer Culture*, London, Palgrave

Torjusen, Hanne, Unni Kjærnes & Katherine O'Doherty Jensen. Social and ethical aspects. I L. Lück & K. Brandt (red.) *Organic Food Production: Safety and Quality Assurance*, Oxford, Blackwell

Bøker

Asdal, Kristin & Eivind Jacobsen (red.) (2009). *Forbrukerens ansvar*. Oslo, Cap-

pelen Akademisk

Oddy, Derek J., Peter J. Atkins & Virginie Amilien (red.) (2009). *The Rise of Obesity in Europe : a Twentieth Century Food History*. London, Ashgate

Poppe, Christian & Tüf Bökler Jakobsen (2009). *Lånefest? : betydningen af kreditfinansieret forbrug blandt udvalgte grupper i den danske middelklasse*. København, Thomson

Rapporter i egne serier

Berg, Lisbet (2009). *Forbrukerkompetanse 2005-2009 : hvor godt holder forbrukerne seg orientert på ulike markeder?* Prosjektnotat nr. 7-2009, Oslo, SIFO

Berg, Lisbet (2009). *The Norwegian Consumer Satisfaction Index*. Project note no 3-2009, Oslo, SIFO

Bjerck, Mari (2009). *Dream homes : Norwegian vacationers' establishments of second homes in Natal, Brazil*. Professional report no 1-2009, Oslo, SIFO

Bucher, Taina, Ardis Storm-Mathisen & Jo Helle-Valle (2009). *Ungdom, politikk og internett : en akademisk refleksjon over norsk ungdoms samfunnsdeltakelse og politiske engasjement online*. Oppdragsrapport nr. 2-2009, Oslo, SIFO

Bugge, Annechen, Kjersti Lillebø & Randi Lavik (2009). *"Mat i farten" : muligheter og begrensninger for nye og sunnere spisekonsepter i hurtigmatmarkedet*. Fagrapport nr. 2-2009, Oslo, SIFO

Eilertsen, Kjersti (2009). *Sammenlignende test av 3 tekstilvaskepulver for hvitt tøy*. Prosjektnotat nr. 8-2009, Oslo, SIFO

Hauge, Benedicte & Ardis Storm-Mathisen (2009). *Ungdoms samfunnsdeltakelse på internett : resultater skolekartlegging 2008*. Prosjektnotat nr. 2-2009, Oslo, SIFO

Laitala, Kirsi (2009). *Thermal underwear : comparison of moisture transport and thermal isolation results between laboratory tests and user trials*. Project note no 4-2009, Oslo, SIFO

Lavik, Randi (2009). *Noen reklamer ergrer mer enn andre : SIFO-survey hurtigstatistikk 2009*. Prosjektnotat nr. 9-2009, Oslo, SIFO

Roos, Gun (2009). *Forbruk av spa-tjenester : analyse av data fra SIFO-surveyen 2008*. Prosjektnotat nr. 5-2009, Oslo, SIFO

Roos, Gun & Mari Rysst (2009). *Ikke-vestlige forbrukere og sunnhetsmerking av næringsmidler*. Oppdragsrapport nr. 1-2009, Oslo, SIFO

Rysst, Mari (2009). *"Inkludering og språkførståelse" : en evaluering av kurs for innvandrerkvinner i Alna Bydel*. Oslo. Prosjektnotat nr. 1-2009, Oslo, SIFO

Schjøll, Alexander & Randi Lavik (2009). *Kjennskap og holdninger til mobilitet i mobilmarkedet*. Oppdragsrapport nr. 3-2009, Oslo, SIFO

Tufte, Per Arne (2009). *Husholdningenes økonomiske situasjon 2009 : betalingsproblemer ved finanskrisens begynnelse 2009*. Prosjektnotat nr. 6-2009, Oslo, SIFO

Rapporter i andre serier

Klepp, Ingun Grimstad (2009). *Kjøp færre klær*. I Skitne klær. Rapport fra temagruppen for bærekraftig produksjon og forbruk i ForUM for utvikling og miljø

Laitala, Kirsi, Benedicte Hauge & Ingun Grimstad Klepp (2009). *Large? Clothing sizes and labeling*. TemaNord 2009:503, Copenhagen, Nordic Council of Ministers

Schjøll, Alexander, Mari Bjerck, Eivind Jacobsen & Siv Elin Ånestad (2009). *The Nordic market for sports nutrition products : a market analysis using Norway as a case*. TemaNord 2009:530, Copenhagen, Nordic Council of Ministers

Ånestad, Siv Elin, Benedicte Hauge, Mari Bjerck & Alexander Schjøll (2009). *Sports nutrition products : a Nordic consumer study*. TemaNord 2009:531, Copenhagen, Nordic Council of Ministers

Doktoravhandlinger

Kjærnes, Unni (2009). *Regulating food consumption : studies of variation and change in Europe*. Avhandling for dr.polit-graden, Faculty of Social Sciences, University of Helsinki

Populærvitenskapelige artikler

Amilien, Virginie (2009). *Matkultur. Mat og helse i skolen*, 2009 (2) 5-7

Døving, Runar (2009). *Hva er galt med forbruk?* *Minerva* <http://www.minerva.as/2009/02/09/hva-er-galt-med-forbruk/>

Klepp, Ingun Grimstad (2009). *Bevegelige farger*. *Personae*, 2 (1) 94-97

Klepp, Ingun Grimstad, Mari Bjerck & Harald Throne-Holst (2009). *Stoff for sport*. *Personae*, 2 (1) 136-139

Klepp, Ingun Grimstad & Pål Strandbakken (2009). *Nyanser av grønt*. *Personae*, 2 (2) 71-73

Lillebø, Kjersti, Annechen Bahr Bugge & Randi Lavik (2009). *Mat i farten : endringsbehov i det norske matlandskapet*. *Norsk Sjømat*, 2009 (6) 16-19

Antatt

Klepp, Ingun Grimstad. *Beauty and democracy*. *Berg Encyclopedia of World Dress and Fashion*

Klepp, Ingun Grimstad. *Care and maintenance*. *Berg Encyclopedia of World Dress and Fashion*

Klepp, Ingun Grimstad. *Dressed for sport and outdoor life*. *Berg Encyclopedia of World Dress and Fashion*

Klepp, Ingun Grimstad. *Why clothes go out of use*. *Berg Encyclopedia of World Dress and Fashion*

Klepp, Ingun Grimstad. *Wool*. *Berg Encyclopedia of World Dress and Fashion*

Rysst, Mari. *Clothing-fashion codes and sexualisation of preteen girls*. *Berg Encyclopedia of World Dress and Fashion*

Foredrag - internasjonale

Amilien, Virginie (2009). *Local food between power and knowledge : a Foucauldian approach of local and mountain food*. Paper presented at the XXIIIth ESRS congress, Vaasa, Finland, August 17-21, 2009

Amilien, Virginie & Lill Margrethe Vramo (2009). *Local and mountain food between nature, culture and market*. Paper presented at the XXIIIth ESRS congress, Vaasa, Finland, August 17-21, 2009

Bandlien, Charlotte Bik (2009). *On the Style Site* - enhanced*. Paper presented at the conference "Images in time: Flashing forward, backward, in front and behind photography in fashion, advertising and the press", University of Iceland, Reykjavik, November 28, 2009

Berg, Lisbet, Dag Slette-meås & Harald Throne-Holst (2009). *Mobile phones, risk and the EMF uncertainty problem : where do consumers place their trust?* Paper presented at the 4th International Consumer Sciences Research Conference: Consumer Voice and Representation, Edinburgh, Scotland, June 24-26, 2009

Bjerck, Mari & Ingun Grimstad Klepp (2009). *Å fange materialiteten i metoden : garderobestudie og klærnes materie*. Presentasjon holdt ved Den 31:a nordiska etnolog- och folkloristkongressen, Helsingfors universitet, Finland, August 19, 2009

Borgen, Svein Ole (2009). *Competing conventions : the Big Branders' struggle to incorporate new quality conceptions in the Norwegian food market*. Presentation at the 113th EEAE Seminar, Chania, Crete, Greece, September 3-6, 2009

Klepp, Ingun Grimstad (2009). *Lines that slim and lengthen : a comparison of advice for how plump men and women are to dress in the 1950s, 1960s and today*. Paper presented at the seminar "Aesthetic ideals and big bodies", Moscow, Russia, September 17-18, 2009

Klepp, Ingun Grimstad & Kirsi Laitala (2009). *Grave to Cradle*. Presentation at the NICE (The Nordic Initiative Clean and Ethical) workshop, Oslo, Norway, June 4, 2009

Laitala, Kirsi (2009). *If I don't fit into size medium, I refuse to try on a larger size. I am not large!* Paper presented at the seminar "Aesthetic ideals and big bodies", Moscow, Russia, September 17-18, 2009

Lillebø, Kjersti (2009). *Good mother, good employee? West Indian migrant women in the United States as case*. Paper presented at the workshop "Marketisation and migration: multiple implications for families, children and women", The 14th International Metropolis Conference, Copenhagen, Denmark, September 2009

Lillebø, Kjersti (2009). *Nordic YoungHealth : possibilities and barriers for new, healthy concepts in the fast food sector 2009-10*. Presentation at the kick-off meeting on the NICE-project Healthy Choices. Nordic Innovation Centre and the Nordic Council of Ministers 2009, Reykjavik, Iceland, March 19, 2009.

Lillebø, Kjersti (2009). *Possibilities and barriers for new, healthy concepts in the fast food sector*. Presented at the Nordic YoungHealth kick-off meeting for the Nordic project partners and the reference group, Garder kurs- og konferansesenter, Gardermoen, Norway, March 26, 2009

Lillebø, Kjersti & Benedicte Hauge (2009). *Nordic YoungHealth : possibilities and barriers for new, healthy concepts in the fast food sector 2009-10*. Poster presentation at the Nordic seminar "A better life through healthier choices", Reykjavik, Iceland, March 18, 2009

Roos, Gun (2009). *Consuming spa in Norway - paths to beauty and health*. Paper presented at the 9th Conference of the European Sociological Association, Lisboa, Portugal, September 2-5, 2009

Roos, Gun (2009). *Does festival musical encounters go hand in hand with organic style food service? - casefindings from Øya music festival*. Presented at "Governance & Climate Mitigation", Special Themes for Joint Actions on Climate Change Conference, Aalborg, Denmark, June 8-10, 2009

Roos, Gun (2009). *One sustainable school food strategy does not fit all : differences in national school food cultures identified in iPOPY research*. Paper presented at Foodprint 2009 Aalborg University, Denmark, November 25-26, 2009

Roos, Gun (2009). *Paths to achieve health and beauty in Norway*. Paper presented at the seminar "Aesthetic ideals and big bodies", Moscow, Russia, September 17-18, 2009

Roos, Gun & Minna Mikkola (2009). *The iPOPY project and how to communicate with the young generation*. Invited paper presented at the 1st Nordic Organic Conference, Gothenburg, Sweden, May 18-20, 2009

Roos, Gun, Lill Margrethe Vramo & Gunnar Vittersø (2009). *Organic food and youth at a Norwegian music festival*. Paper presented at the "Informing possibilities for the future of food and agriculture", 2009 joint annual meeting of AFHVS & ASFS, State College, Pennsylvania, May 28-31, 2009

Roos, Gun, Lill Margrethe Vramo & Gunnar Vittersø (2009). *Perceptions and learning about organic food among youths at a Norwegian music festival*. Paper presented at a seminar held at University of Helsinki, Ruralia Institute, Finland, January 21-22, 2009

Rysst, Mari (2009). *"It costs money to be cool" : friendship networks among Norwegian preteen children in the intersection of gender, class and ethnicity*. Paper presented at the International Research Symposium, Senter for tverrfaglige kjønnsstudier, UiO, Norway, May 26, 2009

Rysst, Mari (2009). *Looking good and big bodies : how Norwegians conceptualize body ideals, the big body and suitable clothes*. Paper presented at the seminar "Aesthetic ideals and big bodies", Moscow, Russia, September 17-18, 2009

Schjøll, Alexander (2009). *Sustainable and industrial? : consumers' perception of mountain quality food products in six European countries*. Middelfart, Denmark, May 13-14, 2009

Stø, Eivind, Harald Throne-Holst & Pål Strandbakken (2009). *Consumer rights, consumer policy and the nano challenge*. Presentation at the NANOMAT conference 2009, Lillehammer, Norway, June 17, 2009

Stø, Eivind, Harald Throne-Holst & Pål Strandbakken (2009). *The GMO-nano discourses*. Presentation at the ELSA satellite meeting at the NANOMAT conference 2009, Lillehammer, Norway, June 18, 2009

Theien, Iselin (2009). *Consumer planning in the post-war Scandinavian kitchen*. Paper presented at the conference "Konsum als Indikator politischer Kommunikation", Bielefeld, Germany, November 20, 2009

Throne-Holst, Harald (2009). *Consumers, nanotechnology and precaution*. Presentation at the Prominas Workshop: The Convergence of Conventional Microelectronics and Nanotechnology, Grenoble, France, September 16, 2009

Throne-Holst, Harald (2009). *Soft law in nanotechnology : the case of nanosilver*

band-aids in Sweden. Presentation at the ELSA satellite meeting at the NANOMAT conference 2009, Lillehammer, Norway, June 18, 2009

Throne-Holst, Harald (2009). *Sustainable consumption*. Presentation at the start-up of the Sustainable Development Indicators (SDI) project, Kongsvoll, Norway, May 1, 2009

Throne-Holst, Harald & Eivind Stø (2009). *Stakeholders' perception of consumers' barriers to energy saving*. Paper presented at the 9th ESA conference, Lisboa, Portugal, September 3, 2009

Vittersø, Gunnar & Virginie Amilien (2009). *From tourism to local consumption? : the role of tourism in the development of local and localised food products*. Paper presented at the XXIIIth ESRS congress, Vaasa, Finland, August 17-21, 2009

Vramo, Lill Margrethe (2009). *I wish I did not get so many triplets and quadruplets" : an anthropological exploration of the abundance of lambs on Norwegian sheep farms today*. Paper presented at the Welfare Quality International Conference "Knowing Animals", Firenze, Italy, March 6, 2009

Ånestad, Siv Elin (2009). *The role of sports nutrition in shaping the trained body : what is the cultural meaning of trained versus big bodies in Norway?* Paper presented at the seminar "Aesthetic ideals and big bodies", Moscow, Russia, September 17-18, 2009

Foredrag - nasjonale

Amilien, Virginie (2009). *Et blikk på norsk matkultur gjennom tradisjonsmat og lokal mat*. Foredrag holdt ved Kveldssamling på Dæsbekken Villmarksenter om Matkultur og tradisjonsmat i et historisk og framtidig perspektiv, Åsnes, 3. mars 2009

Asdahl, Kristin (2009). *Forbrukerens ansvar*. Foredrag holdt ved SIFOs jubileumsseminar "Forbruksforskning i tiden", UiO, 6. november 2009

Bjerck, Mari (2009). *Uni-Form: Rapport fra to feltarbeid : anlegg og håndverk*. Helly Hansens lokaler Vika, Oslo, 8. desember 2009

Bjerck, Mari & Ingun Grimstad Klepp (2009). *Klær og utstyr til enhver aktivitet : friluftslivets spesialisering*. FRIFO konferanse: Forskning i friluft 2009, Oslo, 24.-25. november 2009

Bjerck, Mari & Ingun Grimstad Klepp (2009). *Uni-Form: Arbeidsbekledning for kvinner i mannsdominerte yrker : kvinner og klær i arbeidslivet under lupen*. Foredrag holdt i Helly Hansens lokaler i Moss, 7. oktober 2009

Bugge, Annechen (2009). *"Fit", ikke fet!* :

forandring, forbedring og forvandlingsimperativer. Foredrag holdt ved SIFOs jubileumsseminar "Forbruksforskning i tiden", UiO, 6. november 2009

Bugge, Annechen (2009). *Kantinespiseren - preferanser, praksiser og prioriteringer i fremtiden*. Innlegg holdt ved konferansen "Kantinen : dagens høydepunkt og virksomhetens midtpunkt", Felix konferansesenter, Oslo, 28. oktober 2009

Bugge, Annechen (2009). *Mat - hjemme, borte og i farta*. Innlegg holdt ved Bonnier Forlags frokostseminar, Grand Hotel, Oslo, 27. mai 2009

Bugge, Annechen (2009). *Mat i farten*. Innlegg holdt ved fagmøte for kliniske ernæringsfysiologer i Helse Sør-Øst, Rikshospitalet, Oslo, 4. juni 2009

Bugge, Annechen (2009). *Mat i farten - muligheter og begrensninger for nye og sunnere spisekonsepter i hurtigmatmarkedet*. Forelesning holdt ved Institutt for ernæringsforskning, UiO, 10. november 2009

Bugge, Annechen (2009). *Mat i farten - muligheter og begrensninger for nye og sunnere spisekonsepter i hurtigmatmarkedet*. Foredrag holdt ved Helse- og omsorgsdepartementets "Dialogarena for samarbeid mellom matvarebransjen, myndigheter, relevante forskningsmiljø og forbrukere", Oslo, 13. november 2009

Bugge, Annechen (2009). *Mat i farten - muligheter og begrensninger for nye og sunnere spisekonsepter i hurtigmatmarkedet*. Foredrag holdt ved Avdeling for preventiv kardiologi, Ullevål sykehus, Oslo, 2. november 2009

Bugge, Annechen (2009). *Mat i farten - muligheter og begrensninger for nye og sunnere spisekonsepter i hurtigmatmarkedet*. Foredrag holdt for Asko storhusholdning/servicehandel, Thon Hotel Oslofjord, Sandvika, 24. november 2009

Bugge, Annechen (2009). *Mat og måltider - hjemme, ute og i farten*. Innlegg holdt ved seminaret Food Branding by Metro, Ullevål stadion, 2. juni 2009

Bugge, Annechen (2009). *Nordmenns mat og spisevaner - i endring og stabilitet*. Forelesning holdt ved Institutt for ernæringsforskning, UiO, 12. mai 2009

Bugge, Annechen (2009). *Nordmenns mat og spisevaner - med særlig fokus på fisk*. Innlegg holdt ved analyse møte hos Eksportutvalget for fisk AS, Thon Hotel Arena, Lillestrøm, 18. mars 2009

Helle-Valle, Jo (2009). *"Si aldri nei til å gå ut med venner fordi du spiller WoW!"* Foredrag holdt ved SIFOs jubileumsseminar "Forbruksforskning i tiden", UiO, 6. november 2009

- Jacobsen, Eivind (2009). *Er merking veien til tillit og "riktige" forbrukervalg?* Foredrag holdt ved seminaret "Tillit til matmerking", Håndverkeren, Oslo, 24. februar 2009
- Klepp, Ingun Grimstad (2009). *Derfor vasker kvinner klær.* Foredrag holdt ved Aust-Agder kulturhistoriske senter, Arendal, 1. mars 2009
- Klepp, Ingun Grimstad (2009). *Hvem skal vaske klærne?: kjønn, profesjonalitet og renhet.* Keynote speakers innlegg ved "Textilvetenskapligt nätverk? Konfrenes på Nordiska museet", Stockholm, 4.-6. november 2009
- Klepp, Ingun Grimstad (2009). *Kropp og klær.* Foredrag holdt for Bunad og folke-draktrådet, Fagernes, 16. april 2009,
- Klepp, Ingun Grimstad (2009). *Kunnskap, kjønn og klesvask.* Foredrag holdt ved jubileumskonferansen for Statens Lære-rindeskole i Husstell, Høgskolen i Akershus, Lillestrøm, 14. mai 2009
- Klepp, Ingun Grimstad (2009). *Sam-tidsdiagnose og viktige felter for museers innsamling; klær og husarbeid.* Foredrag holdt for ABM-utvikling, Statens senter for arkiv, bibliotek og museum, Norsk Folkemu-seum, 5. mai 2009
- Klepp, Ingun Grimstad (2009). *Skitten-tøyets historie: klær, kjønn og klesvask.* Foredrag holdt for Forum for nordisk etnografi, Sosialantropologisk institutt, UiO, 29. oktober 2009
- Klepp, Ingun Grimstad (2009). *Skitten-tøyets kulturhistorie.* Forelesning holdt ved Høgskolen i Akershus, Lillestrøm, 6. januar 2009
- Klepp, Ingun Grimstad (2009). *Ut av skapet : klesforskning på SIFO.* Foredrag holdt ved SIFOs jubileumsseminar "Forbruksforskning i tiden", UiO, 6. november 2009
- Klepp, Ingun Grimstad (2009). *"From waste to material resources in a grave to cradle perspective: A stakeholder approach within the textile value chain."* Presentasjon av prosjektet med vekt på tverrfaglighet og prosjektledelse. Kick-off-seminar for prosjektene i på TVERS-satsningen under Miljø 2015. NFR, 4. september 2009
- Myhr, Anne Ingeborg & Harald Throne-Holst (2009). *ELSA og HMS : forslag til videre tiltak.* Presentasjon holdt for NANOMAT-programstyret, Åsgårdstrand, 9. desember 2009
- Poppe, Christian (2009). *Ansvar for egen gjeld?* Foredrag holdt ved SIFOs jubileumsseminar "Forbruksforskning i tiden", UiO, 6. november 2009
- Roos, Gun (2009). *Økologisk mat - miljøvennlig, sunt, dyrt, mote? :* presentasjon av fokusgruppesamtaler med kadetter i forsvaret. Foredrag holdt ved seminaret "God Mat - økologi, ernæring, bærekraft", Luftkrigsskolen, Trondheim, 15.-16. september 2009
- Rysst, Mari (2009). *Materialitet, kjønn og vennskapsnettverk blant jenter på Oslo øst.* Foredrag holdt på årsmøte i Norsk antropologisk forening, Bergen, 9. mai 2009
- Rysst, Mari (2009). *Materialitet, makt, kjønn og hierarki blant jenter på Oslo øst.* Foredrag holdt i Forum for nordisk etnografi, Sosialantropologisk institutt, UiO, 28. april 2009
- Rysst, Mari (2009). *UNI-FORM : rapport fra to feltarbeid: Skanska og Peterson A/S.* presentasjon holdt for Helly-Hansen, Moss, 7. oktober 2009
- Rysst, Mari (2009). *UNI-FORM : rapport fra to feltarbeid: plastindustrien og bilbransjen.* Presentasjon holdt for Helly-Hansen, Oslo, 8. desember 2009
- Slettemeås, Dag (2009). *Forbrukerperspektivet: borgerne blir egne saksbehandlere og ekspeditører - ønsker vi det?* Presentasjon holdt ved E-borgerseminaret, VOX (Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk), Oslo, 9. oktober 2009.
- Slettemeås, Dag (2009). *Informasjonssamfunnet - et forbrukerperspektiv.* Forelesning holdt ved Institutt for medier og kommunikasjon (IMK), UiO, 23. september 2009
- Slettemeås, Dag (2009). *RFID - konsekvenser for forbrukerne : applikasjoner, muligheter og hindringer - samt SIFOs tilnærming til problemfeltet.* Presentasjon holdt for SIFOs styre, SIFO, Oslo, 10. desember 2009
- Strandbakken, Pål & Harald Throne-Holst (2009). *Deliberative processes - increased citizenship or a threat to democracy?* Presentasjon holdt for ELSA programstyre, NFR, 13. oktober 2009
- Strandbakken, Pål & Harald Throne-Holst (2009). *Nanoprodukter og forbrukerrettigheter.* Presentasjon holdt ved SIFOs jubileumsseminar "Forbruksforskning i tiden", UiO, 6. november 2009
- Theien, Iselin (2009). *"Vi drøyer rasjonene!"* Foredrag holdt ved SIFOs jubileumsseminar "Forbruksforskning i tiden", UiO, 6. november 2009
- Throne-Holst, Harald (2009). *Nanoteknologi i hverdagsprodukter.* Foredrag i foredragsserien "Voksentid", Norsk Teknisk Museum, Oslo, 20. mai 2009
- Throne-Holst, Harald (2009). *See no evil...: ethical, societal and consumer aspects of nanotechnology.* Foredrag holdt ved Institutt for klinisk odontologi, UiO, 26. august 2009
- Tufte, Per Arne & Alexander Schjøll (2009). *Forbruk som signal på velstand : en simuleringmodell av Veblen-effekt, snobbe-effekt, saueflokk-effekt og prangende forbruk.* Paper presentert på det 31. nasjonale forskermøtet for økonomer, VilVite-senteret, Bergen, 5.-6. januar 2009
- Vramo, Lill Margrethe (2009). *"Frictions and flows" : considering cultural brokers within transnational fields of mobility.* Foredrag holdt ved Maktens metamorfoser: Årskonferanse i Norsk antropologisk forening 2009, Bergen, 10. mai 2009
- Ånestad, Siv Elin (2009). *Politikk i dagliglivet : er forbrukervalg uttrykk for en demokratiserende prosess eller er det en overføring av ansvar til forbrukerne uten tilsvarende overføring av makt? Dyrevelferd som case.* Foredrag holdt ved Maktens metamorfoser: Årskonferanse i Norsk antropologisk forening 2009, Bergen, 10. mai 2009
- Ånestad, Siv Elin, Alexander Schjøll, Benedicte Hauge & Mari Bjerck (2009). *Nordisk undersøkelse om sportsprodukter.* Presentasjon holdt for Mattilsynet, Oslo, 5. mars 2009

Kronikker og avisartikler

- Borch, Anita (2009). *De bærer spillbyrden.* *Aftenposten* 22/4
- Bucher, Taina (2009). *Politisk engasjement anno 2009.* *Dagbladet* 18/1
- Dulsrud, Arne (2009). *Nytt tilbakeslag for forbrukeren.* *Dagens næringsliv* 20/4
- Døving, Runar (2009). *Farvel til 00-tallet.* *Klassekampen* 24/12
- Døving, Runar (2009). *Farvel til glødelampen.* *Dagsavisen* 31/8
- Døving, Runar (2009). *Ikke sint, bare skuffet.* *Dagens Næringsliv* 2/2
- Hauge, Benedicte, Kirsi Laitala & Ingun Grimstad Klepp (2009). *Det er tungt å være stor.* *Aftenposten* Aften 27/2
- Helle-Valle, Jo (2009). *Breddeidretten ofres.* *Aftenposten* 30/7
- Roos, Gun (2009). *Økomat i norske skoler - krever engasjement, men skaper trivsel.* *Utdanning* (11) 2009
- Slettemeås, Dag, Lisbet Berg & Harald Throne-Holst (2009). *Er mobiltelefonen farlig?* *Dagbladet* 14/12
- Samsø, Mary-Ann (2009). *Hvor er boligpolitikken?* *Aftenposten* 24/3
- Theien, Iselin (2009). *Grådige forbrukere?* *Aftenposten* 9/6

Organisasjonskart 2010

